

Lotterinemnda

Vedtak i Lotterinemnda 6. oktober 2025

Sak 2025/250 - Bikuben - regionalt brukerstyrt senter - org.nr. 996 664 589 - klage over vedtak om avslag på søknad om merverdiavgiftskompensasjon

Lotterinemndas medlemmer: Leder Martin Hennig, og medlemmene Renate Kristiansen og Joachim Amundsen Trana

Sakens bakgrunn

- (1) Bikuben - regionalt brukerstyrt senter (heretter «klager» eller «organisasjonen») søkte 12. august 2024 om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2023. Søknaden gjaldt et kompensasjonsbeløp på 337 037 kroner etter forenklet modell.
- (2) Lotteritilsynet avsto søknaden 17. desember 2024, med den begrunnelse at den frivillige innsatsen i organisasjonen ikke var en viktig del av virksomheten det søkes om kompensasjon for. Tilsynet viser til organisasjonens formål, som er å gi mennesker med utfordringer innen psykisk helse og rus samt deres pårørende mulighet for bedring, mestring og en verdig livssituasjon. Tilsynet bemerker at når det gjelder vurderingen av om frivillig innsats utgjør en viktig del av virksomheten likestilles gratis arbeidsinnsats, medlemskontingent og gaver, jf. forskriften § 5 femte ledd andre setning. I vurderingen av frivillig innsats i organisasjonen legger tilsynet blant annet vekt på at organisasjonens virksomhet er fullfinansiert av offentlige tilskudd. Tilsynet vurderer også at organisasjonens virksomhet kommer offentlige oppgaver til gode, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav f. Søknaden blir dermed avslått.
- (3) Klager påklaget vedtaket 17. januar 2025 i tråd med utvidet klagefrist 21. januar 2025. Klager anfører at klager blir forskjellsbehandlet ved Lotteritilsynets behandling av søknader om merverdiavgiftskompensasjon. Det er fem regionale brukerstyrte senter (RBS) i Norge, og klager er ett av disse. Alle disse sentrene har likt oppdrag, formål og finansiering, samt i stor grad samsvarende aktiviteter. Klager ser at noen senter får innvilget kompensasjon, og andre får avslag med ulike begrunnelser. Videre stiller klager seg undrende til tilsynets argument om at det ikke er noen selvfølge at de som har mottatt tilskudd tidligere, får positivt tilsagn på nye søknader. Klager bemerker at tilsynet vurderer søknaden i tråd med et regelverk som har eksistert i flere år.
- (4) Videre i klagen bemerker klager at organisasjonens virksomhet er forankret i frivillig medvirkning. All frivillig innsats i organisasjonen utføres av brukerne, som er tilknyttet senteret. Klager er videre uenig i at organisasjonens virksomhet kommer offentlige oppgaver til gode, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav f. Det vises for øvrig til klagen i sin helhet.

Postadresse:

Postboks 511 Sentrum
5805 Bergen

Besøksadresse:

Zander Kaaes gate 7
5015 Bergen

Telefon:

+47 55 19 30 00

- (5) Lotteritilsynet har ikke funnet grunn til å omgjøre vedtaket og oversendte klagen med innstilling 11. februar 2025 til Lotterinemnda for behandling, jf. forvaltningsloven § 33. Tilsynet bemerker blant annet at gratis arbeidsinnsats utført ved å delta på organisasjonens aktivitetstilbud, ikke vurderes som frivillig innsats da det er en viss gjenytelse knyttet til deltakelsen.

Det rettslige grunnlaget

- (6) Det rettslige grunnlaget er forskrift 23. oktober 2018 nr. 1600 om merverdiavgiftskompensasjon for frivillige organisasjoner (forskriften).
- (7) Formålet med kompensasjonsordningen er å fremme frivillig aktivitet, og ordningen skal kompensere for kostnader som frivillige organisasjoner har til merverdiavgift ved kjøp av varer og tjenester, jf. forskriften § 1.
- (8) Etter forskriften § 5 femte ledd må søkerne kunne dokumentere at frivillig innsats er en viktig del av virksomheten det søkes om kompensasjon for. Det fremgår videre av bestemmelsen at gratis arbeidsinnsats, medlemskontingent og gaver likestilles når det gjelder kravet til frivillig innsats. Gratis styreinnsats tilfredsstiller ikke kravet til frivillig innsats alene. Det må ikke være for tett knytning mellom kontingent, gaver eller gratis arbeidsinnsats og gjenytelser.
- (9) Av forvaltningsloven § 34 følger det at klageinstansen kan prøve alle sider av saken og herunder ta hensyn til nye opplysninger. I dette ligger at klageinstansen fullt ut kan prøve både rettsanvendelsen, saksbehandlingen, faktum og det frie skjønn. Klageinstansen kan selv treffe nytt vedtak i saken eller oppheve det og sende saken tilbake til underinstansen til helt eller delvis ny behandling.

Lotterinemndas vurdering

- (10) Bikuben - regionalt brukerstyrt senter sin klage gjelder Lotteritilsynets vedtak 17. desember 2024 om avslag på søknad om merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2023.
- (11) Lotteritilsynets avslag er blant annet begrunnet med at klager ikke kan dokumentere at frivillig innsats er en viktig del av virksomheten det søkes om kompensasjon for.
- (12) Vurderingen av uttrykket «viktig del» er skjønnsmessig, der det blant annet er relevant å se på forholdet mellom lønnet og ulønnet arbeid. Som frivillig innsats likestilles gratis arbeidsinnsats, medlemskontingent og gaver, jf. forskriften § 5 femte ledd andre setning. For at kontingent, gaver eller gratis arbeidsinnsats skal regnes som frivillig innsats må det ikke være for tett knytning til gjenytelser, jf. § 5 femte ledd siste setning.
- (13) Lotterinemnda bemerker at klager hadde driftsinntekter på 4 175 151 kroner i 2023. Disse inntektene bestod blant annet av offentlige tilskudd og kompensasjoner. Klager er dermed helfinansiert av det offentlige. Nemnda kan ikke se at klager har hatt inntekter i form av medlemskontingent eller gaver.
- (14) Lotterinemnda bemerker at organisasjonen likevel kan ha tilstrekkelig frivillig innsats, dersom gratis arbeidsinnsats utgjør en viktig del i virksomheten, og det ikke er for tett knytning mellom innsatsen og gjenytelser.

- (15) Klager bemerker at all frivillig innsats i organisasjonen utføres av brukerne som er tilknyttet senteret. Klager mener at den frivillige innsatsen utført av brukerne utgjør tre årsverk, og at dette til sammen blir 5 100 timer med frivillig innsats. Videre viser klager til at ansatte i organisasjonen selv har bakgrunn som «brukere» eller pårørende, og at ansatte utfører mellom 1 000 og 1 500 timer frivillig arbeid per år utover sine lønnende arbeidsoppgaver. Lotterinemnda forstår klager slik at det utføres til sammen mellom 6 100 og 6 600 timer med gratis arbeidsinnsats i organisasjonen per år, og at dette utgjør omtrent 3,6 årsverk.
- (16) Lotterinemnda viser til at klager, ifølge årsrapporten for 2023, har syv ansatte i organisasjonen med ulike stillingsprosent. De syv ansatte har en samlet stillingsprosent på 465 prosent, noe som vil si omtrent 4,65 årsverk. Nemnda legger til grunn at ett årsverk er på 1 750 timer. Det betyr at den lønnede arbeidsinnsatsen er på omtrent 8 138 timer i året. I denne sammenheng viser nemnda til at klager hadde samlede lønnskostnader på 2 432 331 kroner i 2023. Lønnskostnadene utgjør da rundt 58 prosent av organisasjonens totale driftsutgifter på 4 212 958 kroner.
- (17) Lotterinemnda legger til grunn at det utføres omtrent 6 350 timer med gratis arbeidsinnsats i året. Dette er medianen av 6 100 og 6 600 timer. De samlede frivillige timene utgjør da omtrent 44 prosent av det totale antallet timer som blir jobbet i organisasjonen, og verdien av den samlede frivillige innsatsen utgjør 45 prosent av organisasjonens totale driftsutgifter.
- (18) Lotterinemnda legger i utgangspunktet til grunn at den frivillige innsatsen i organisasjonen, er en «viktig del av virksomheten det søkes om kompensasjon for», jf. forskriften § 5 femte ledd første setning.
- (19) Klager viser til at brukerne utfører frivillig innsats knyttet til lavterskeltilbud med recovery, livsmestring og kursaktivitet. Klager viser videre til at frivillig innsats i organisasjonen hovedsakelig er frivillige uføre, eller brukere, som trenger en hverdagsaktivitet. Lotterinemnda tolker dette som en anførsel om at denne innsatsen ikke kan vurderes som knyttet til gjenytelser, men som en del av deltakernes behandlingsopplegg.
- (20) Lotterinemnda, er i likhet med Lotteritilsynet, av den oppfatning at deler av brukernes arbeidsinnsats er tett knyttet til gjenytelser. Gjenytelsen består av den rehabiliteringen og behandlingen som brukerne får ved å delta i klagers tilbud. Nemnda viser i denne sammenheng til Lotterinemndas avgjørelse i sak 2024/363 (Stiftelsen Sagatun Recovery). Det er derfor nemndas syn at brukernes frivillige innsats på tre årsverk, ikke kan vurderes som frivillig innsats, jf. forskriften § 5 femte ledd tredje setning.
- (21) De tre frivillige årsverkene utgjør, ifølge klager, omtrent 5 100 timer med innsats. Lotterinemnda trekker dette antallet timer fra de totale 6 350 timene som blir arbeidet gratis i organisasjonen. Det er da igjen 1 250 timer, som de ansatte i organisasjonen jobber utover sine lønnede arbeidsoppgaver. Disse timene utgjør omtrent ni prosent av det totale antallet timer som blir jobbet i organisasjonen. Nemnda mener at dette ikke er en tilstrekkelig frivillig innsats sammenlignet med det lønnende arbeidet i organisasjonen.
- (22) Klager har derfor ikke dokumentert at den frivillige innsatsen er en «viktig del av virksomheten det søkes om kompensasjon for», jf. forskriften § 5 femte ledd første setning.

- (23) Lotteritilsynet har også vurdert at klagers virksomhet kommer offentlige oppgaver til gode, jf. forskriften § 3 tredje ledd bokstav f. Nemnda finner ikke grunn til å vurdere om klagers virksomhet kommer offentlige oppgaver til gode, så lenge vilkårene i forskriften § 5 femte ledd uansett ikke er oppfylt.
- (24) Klager anfører at klager blir forskjellsbehandlet ved Lotteritilsynets behandling av søknader om merverdiavgiftskompensasjon. De fem regionale brukerstyrte sentrene i Norge har likt oppdrag, formål og finansiering, samt i stor grad samsvarende aktiviteter. Klager ser at noen senter får innvilget kompensasjon, og andre får avslag med ulike begrunnelser. Lotterinemnda forstår dette som en anførsel om usaklig forskjellsbehandling.
- (25) Lotteritilsynet viser i innstillingen til at ett av de fem regionale brukerstyrte sentrene fikk merverdiavgiftskompensasjon for 2023. Tilsynet mener at denne tildelingen kan bero på en feilvurdering fra tilsynets side. Lotterinemnda legger til grunn at den omstendighet at dette senteret eventuelt ikke skulle ha fått innvilget sin søknad om merverdiavgiftskompensasjon, ikke kan innebære at klager innvilges kompensasjon når vilkårene i forskriften ikke er oppfylt. Anførselen om usaklig forskjellsbehandling fører derfor ikke frem.
- (26) Klager anfører at de har blitt tildelt merverdiavgiftskompensasjon i flere år, men nå får avslag, selv om virksomheten er den samme. Lotterinemnda viser til at søknaden gjelder for merverdiavgiftskompensasjon for regnskapsåret 2023, og at Lotteritilsynet hvert år må foreta en selvstendig vurdering av om organisasjonen oppfyller vilkårene for å få merverdiavgiftskompensasjon for det gitte regnskapsåret. Det er organisasjonens ansvar å sørge for at organisasjonen oppfyller de vilkårene og den praksis som til enhver tid gjelder for å få merverdiavgiftskompensasjon etter forskriften. Det at organisasjonen har fått merverdiavgiftskompensasjon for tidligere år, er ingen garanti for at organisasjonen skal fortsette å få det. Forvaltningen må ha adgang til å korrigere praksis slik at gjeldende praksis er i overensstemmelse med regelverket.

Konklusjon

- (27) Lotterinemnda finner etter en konkret vurdering av sakens opplysninger at Lotteritilsynets vedtak skal opprettholdes.

Vedtak

Klagen tas ikke til følge.

Dokumentet er elektronisk godkjent og har ingen signatur